

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

IV. De Indebitè soluti Repetitione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

antecefforis personalia se obstringat: sed improprie duntaxat & quasi haeres; quod ipsi in eadem sede & Ecclesia, & in eodem officio subrogetur: cujusmodi successor antecefforis sui personalibus obligationibus non afficitur; ne alieno facto praegravetur, praesertim si nihil accipiat à defuncto, Gonzalez in c. 1. cit. n. 5.

ARTICULUS IV.

De Indebitè soluti Re- petitione.

SUMMARIUM.

48. *Errore indebitè solutum repetitur.*
49. *Indebitum quid esse potest Naturaliter & Civiliter simul,*
50. *Vel Naturaliter tantum, aut Civiliter tantum.*
51. *Repetitur indebitum utroque modo vel Naturaliter tantum:*
52. *Licet solutio facta sit per errorem juris.*
53. *Civiliter indebitum repeti nequit.*
54. *Indebitum probare tenetur, qui solvit:*
55. *Nisi accipiens negarit solutionem,*
56. *Vel indebitè solverit pupillus, minor, miles &c.*

48. **E**orum, qui pecuniâ numeratâ aliave re exhibitâ solutionem fecerunt, solennis querela aliquando est, eam factam errore, & indebitum fuisse, quod exhibuerunt; atque idcirco id Actione Personali quam Indebiti Conditionem appellant, merito repetunt; quod sibi omnino indebitum recipiens tacite ad restitutionem se obligasse videatur, l. Is cui 13. §. fin. ff. de Conditt. indeb. cum, ratione naturali dictante, ini-

quissimum sit, cum alterius damno teneri, quod per errorem & sine ulla causa est acceptum, l. Hac conditio 66. ff. de Rebus. Errore, inquam; quia indebitum licet exhibens repetere nequit; quod, si ex circumstantiis aliud non appareat, demonstrasse videatur, l. 1. ff. ibid. & l. Cuius per errorem 52. ff. de R. J.

Errore etiam, sive ab ignorante solutum indebitè, Conditioni repetitionis non semper obnoxium est: & propterea, ut, quando repeti valeat, planum reddatur, inter indebitum opus est alicuius distinctione; cum id, quod solutum est, sicut debitum, sic indebitum esse poterit variis & tribus praecipue modis. Naturaliter & Civiliter simul: quò modo indebitum est, quod praestandi obligatio neque ex Naturali neque ex Civili iure orta est; ut, v.g. quod promissum fuit sub conditione proprie dicta, sive ejus eventus futurus est incertus; ideoque illa pendente, sive ante ejus eventum repeti potest, l. Sub conditione 16. pr. ff. de Conditt. indeb. Naturaliter, tantum, quò modo indebitum & Civiliter debitum dicitur, quod solvendi ex Jure solum Civili obligatio datur: sicut, qui futura numerationis spe chirographo suo pecuniam, quam non accepit, sibi numeratam factam est, ad solutionem ejus, quod literis expressum est, non quidem Naturaliter, cum nihil accepit: sed Civiliter sive ex literis & Jure Civili saltem intra biennium obligatur, v. Multum, Inst. de Litt. oblig. Civiliter tantum: quò modo indebitum vocatur, quod praestandi obligatio ex Naturali, non etiam Civili iure datur: ut, quod debetur ex pacto nudo, cum id praestandi non detur obligatio, quæ Actionem Civilem producat, l. Juramentum 7. §. 4. ff. de Pactis.

Horum modorum primò & secundò, sive Naturaliter & Civiliter simul, vel solum

solum Naturaliter indebitum conditio-
ni siue repetitioni obnoxium esse, in du-
bium vocare non licet, per *l. 1. §. ff. C. de Condi. indeb.* saltem si solutio ex-
hibita sit, per errorem Facti: ut, cum
haeres v.g. aut alius solvit debitum, pro
quo creditori, solutione à defuncto jam
exhibita, satisfactum esse ignorat, *l. Si
per ignorantiam §. ff. Rubr. cit.* Ratio est;
quia error siue ignorantia Facti in dam-
nis: imò etiam in compendiis seu lucris
nemini nocet, per Regulam *l. Error facti
§. ff. de J. & F. J.*

§² Quin etiam, si ea facta sit per erro-
rem Juris, ut cum quis ex mutuo usuras
solvit, eas vi contractus debitas existi-
mans, indebitè solummodo repeti posse, cum
Panormit. in *c. fin. n. 15.* docent ex TT.
Molina *Tract. 1. de J. & F. disp. 567. n. 1.*
ex ICTO Richardus in *Rubr. C. de Con-
di. indeb.* Wesenbecius in *ff. ibid. n. 9.*
Gonzalez in *c. fin. cit. n. 5.* & Magnificus
D. Collega à Widmont de *Contract. Tit.
21. n. 33.* cum; quòd indebitè solum re-
peti posse, Jura statuunt, nullà factà di-
stinctione inter errorem Facti & Juris:
& hinc etiam in damno vitando suumque
repetentibus obesse non solet, *l. Error
cit. §. l. Juris 7. ff. de J. & F. J.* tum ve-
rò quòd omni modo, aut etiam naturali-
ter indebitè solummodo penes accipientem
sine causa remanere aequitas naturalis non
patitur; ne cum alterius damno locu-
pletetur. *l. Nam hoc 14. ff. de Condi. indeb.*
Contrarium tamen ad eandem Rubricam
defendunt Duarenus *cap. 3. Perez in C.
n. 24. Zoesius in ff. n. 14.* & alii: quibus
licet non obscure fateat, in foro tamen
Conscientiae interno accipientem ad inde-
bitè soluti restitutionem rectè obligat
Hauoldus *Tom. 4. de J. & F. Tract. 10.
n. 1156.*

§³ Tertio autem modò, siue Civiliter
duntaxat indebitum, Naturaliter autem

debitum, si error, tam Facti quàm Juris
solutum fuerit, repetitioni locus non est,
secundùm *citt. Zoesium n. 7. Perez n. 8.
Gonzalez n. 6. & laudatum D. Collegam
n. 46 §. 47.* Ratio est partim; quòd in-
debitè soluti repetitio Naturali aequitate
solummodo nitatur, *l. Cum hoc cit.* ac
proinde cesset eò casu, quò obligationem
naturalis ratio & aequitas inducit: par-
tim verò; quòd debitum siue obligatio
naturalis sufficiens sit ad faciendam com-
pensationem, *l. Etiam quod natura §. ff.
de Compensat.* ac proinde multò magis
ad retentionem ejus, quòd est acceptum
arg. l. Ob negotium 20. ff. Rubr. cit. cum
propter Regulam, quæ potiore facit
conditionem possidentis, quàm petentis,
*l. Sive autem 9. §. 4. ff. de Publ. in rem
act. §. S. Retinenda 4. V. Commodum, Instit.
de Interdictis:* tum verò; quòd, etiam
negatà compensatione, non hòc ipsò eti-
am retentio denegetur, *l. Si necessarias
§. §. 1. ff. de Pignorat. act. Cephal. Lib.
4. consil. 573. n. 21.* Plura de Indebito
LL. Interpp. dabunt. Hic pro *c. fin. cit.*
declaratione

Dubium est, cui in controversiis de
eo ortis incumbat onus probandi. Qua
in re *c. fin. duo. §. l. De indebito 25. ff. de
Probat.* ex qua illius decisio desumpta est,
tres casus distinguuntur.

Primus est, quò reus, super indebi-
to conventus, pecuniam quidem acceptam,
ab initio fatetur: eam autem indebitam
fuisse, negat. Quò casu, licet probandi,
onus non actori debitum neganti, sed po-
tius eam debitam fuisse, affirmanti reo
subeundum, primo intuitu videatur, *l. Ei
2. ff. l. Actor. 23. in fine C. de Probat. &
c. Bona 23. V. Porro de Elect. meritò tam-
en l. cum de indebito cit. pr. V. Sin verò
& c. fin. cit. actori injungitur; quia præ-
sumptio est pro reo, qui pecunias accepit;
cum, ut *V. cit.* dicitur, nemo ita relupinus
sit; ut*

fit; ut facillè pecunias suas jactet & indebitas effundat: neque etiam in patrimonio sui administratione ita negligens; ut in solvendi causa erret.

55. Alter, quò super indebito conventus, solutionem sive pecuniam sibi numeratam esse, inficiatur. Quò casu, si pecuniam accepisse ab actore convincatur, non iste eam indebitè solutam, sed reus de solutione convictus, eam sibi debitam fuisse, demonstrare jubetur *pr. & c. cit. cum;* quia inficiatione illà & mendaciò rei exultimatio gravatur; ut in alio ei non credatur, & probandi onus suscipere ipse potius quàm adversarius compellatur, *l. Sive*

possidetis 16. C. de Probat. Glossa fra, in c. cit.

Postremus est, quò indebitè solutum queruntur & repetunt pupillus, mulier, miles & similes. Quò casu, illi, quantumvis actores sint, probandi onus, propter simplicitatem & Juris impotiam, relevatur: idque in reum conventum & solutionem etiam confessum transferitur, *l. Cum de indebito cit. & c. de pupillus, minor &c.* contendat soluti partem tantum indebitam fuisse; hinc nim casu debitò plus perfolutum, probandi onus etiam ipsis imponitur, *l. cit. §. 2. ubi Bruneman n. 8.*

TITVLVS XXIV. De Donationibus.

Quantumvis Donatio Jurenovissimò adnumeretur Contractibus, eam tamen ab istis separatam Pontifex solutionibus subjecit; quòd donans non id agat, ut, quod ceteri contrahentes solent, alter sibi obligetur; sed, ut beneficiò afficiatur.

ARTICULUS I.

De Donationis Naturæ & Varietate.

SUMMARIUM.

1. Donationis etymon, definitio,
2. Et differentia à Precariis, Commutato ac Mutuo;

3. A Constitutione dotis & Remuneratione.
4. Alia est Mortis causa, alia inter vivos;
5. Quarum illa intuitu mortalitatis;
6. Ista nullà hujus mentione fit.
7. Et Propria vel Impropria est.
8. Differentia inter hanc & Mortis causam donationem.
9. In dubio facta inter vivos presumitur;
10. Spectatò Jure & Ratione.

Donatio à verbo Dono quoad dationem sit, ita nuncupata, *l. de natus 35. §. 1. ff. de Mortis causa donat. est Liberalitas* quæ nullò jure cogente exercetur, sive Datio rei licitæ, nullò jure cogente facta *l. Donat.*